

Stanovisko k plnění kvalifikačních předpokladů pro odborné činnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v době nouzového stavu

Vzhledem k nouzovému stavu (vyhlášenému usnesením vlády č. 957 ze dne 30. září 2020, kterým vláda v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, vyhlásila pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaném jako SARS CoV-2/ na území České republiky nouzový stav a ve smyslu § 5 písm. a) až e) a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a s ohledem na usnesení vlády, ze dne 21. října 2020, č. 1079, kde se v bodě č. 4 tohoto usnesení na čtvrtém místě uvádí rovněž zákaz kongresů, vzdělávacích akcí a zkoušek v prezenční formě, vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí, Sekce zaměstnanosti, v jejíž působnosti je i agenda inspekce a bezpečnosti práce, následující stanovisko určené pro zvýšení právní jistoty osob vykonávající odborné profese v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“).

I. Nouzový stav a kvalifikace v oblasti BOZP

Vyhlášení nouzového stavu představuje významný zásah do běžného chodu společnosti, výkonu běžných pracovních činností i činností odborníků v oblasti BOZP, včetně možnosti si obnovovat svou kvalifikaci v řádných termínech tak, aby na sebe získaná/obnovovaná kvalifikace časově navazovala.

Nouzovým stavem a nemožností si obnovovat řádně svou kvalifikaci byli zasaženi jednak odborníci, kteří vykonávají činnosti v oblasti BOZP v rámci základního pracovněprávního vztahu (tj. pracovní poměr, dohoda o provedení práce, dohoda o pracovní činnosti), a též odborníci, kteří v dané oblasti vykonávají tuto činnost jako osoby samostatně výdělečně činné.

II. Odborníci v základních pracovněprávních vztazích

Pro základní pracovněprávní vztahy trvající v období od 12. března 2020 do 30. června 2021 bude poskytovat úpravu práv a povinností v oblasti prokazování kvalifikačních předpokladů stanovených pro výkon práce v ustanovení jiných právních předpisů nebo na jejich základě *návrh zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 v oblasti prokazování plnění kvalifikačních předpokladů pro účely pracovněprávních vztahů (senátní tisk 325)*, který bude v brzké době schválen s účinností dnem vyhlášení. Jeho přílohou je seznam právních předpisů, které stanovují parametry jednotlivých obmyšlených kvalifikací (Příloha – seznam kvalifikačních předpisů dle návrhu zákona).

Pro oblast BOZP jsou zahrnuty kvalifikace vyžadující osvědčení k činnostem na vyhrazených technických zařízeních vydaných organizací státního odborného dozoru (Technickou inspekci ČR) podle zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů, a osvědčení o odborné způsobilosti fyzické osoby k zajišťování úkolů v prevenci rizik a osvědčení k činnostem koordinátora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na staveništi vydaných držitelem akreditace podle zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů.

Pro zaměstnance, který splňoval kvalifikační předpoklady stanovené pro výkon práce v kvalifikačních předpisech k 11. březnu 2020, tedy bude platit, že tyto kvalifikační předpoklady splňuje do 30. června 2021. Doklady prokazující splnění kvalifikačních předpokladů pro výkon práce stanovené v kvalifikačních předpisech se tedy považují za platné do 30. června 2021, pokud základní pracovněprávní vztah mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem v mezidobí nezanikl.

III. Odborníci v postavení osob samostatně výdělečně činných

Během nouzového stavu uplynula platnost osvědčení řadě odborně způsobilých osob vykonávající činnosti v oblasti BOZP jako osoby samostatně výdělečně činné. Vykonávat tyto činnosti bez platné odborné způsobilosti je v rozporu s právními předpisy. Je však nutné zdůraznit, že účelem provádění zkoušek a vydávání osvědčení podle dotčených právních úprav je zajistit, že odborné činnosti budou vykonávány kvalifikovanými osobami. Provádění kontrol, hodnocení rizik, koordinace BOZP na staveništi, revizní činnosti apod. slouží k ověřování dodržování zákonných požadavků, a je tak předpokladem naplňování účelu právní úpravy, kterým je v daném případě zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.

V případech, kdy vyhlášená omezení mají za následek nemožnost vyhovět zákonným požadavkům nebo nemožnost zajistit výkon určitých činností, je na místě přihlídnout k faktickému stavu a zvolit takový výklad, který se zohledněním účelu právní úpravy zamezí absurdním důsledkům, k nimž by jinak vedlo striktní dodržování zákonného textu.

Pokud by faktická nemožnost vydávání nových osvědčení měla vést k tomu, že tyto činnosti přestanou být vykonávány, jednalo by se o ohrožení veřejného zájmu, který je dotčenými právními úpravami chráněn. Lze mít tedy za to, že pokud platnost osvědčení uplyne v době, kdy fakticky (nezávisle na vůli držitelů osvědčení) nelze splnit podmínky pro získání nového osvědčení, přičemž veřejný zájem na zajištění

výkonu daných činností trvá, je na místě pohlížet na vydaná osvědčení jako na platná do doby, než bude umožněno získání nového osvědčení.

S ohledem na skutečnost, že právní předpisy nestanovují odlišné kvalifikační předpoklady pro osoby, které činnosti v oblasti BOZP vykonávají osobně jako osoba samostatně výdělečně činné, a vzhledem k nezbytnosti zachovat jejich právo podnikat a nezbytnosti chránit veřejný zájem na bezpečnosti a ochraně zdraví, nebudou držitelé takových osvědčení/podnikatelé postihováni za výkon činností bez platného osvědčení za analogických podmínek jako u odborníků v pracovněprávním vztahu. Pokud by tedy osoba samostatně výdělečně činná splňovala kvalifikační předpoklady stanovené pro výkon práce v kvalifikačních předpisech k 11. březnu 2020, splňuje dále tyto kvalifikační předpoklady do 30. června 2021.

Na doklady prokazující splnění kvalifikačních předpokladů pro výkon práce stanovené v kvalifikačních předpisech, které jsou přílohou zmiňovaného návrhu zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 v oblasti prokazování plnění kvalifikačních předpokladů pro účely pracovněprávních vztahů (senátní tisk 325), se bude hledět jako na platné do 30. června 2021, resp. držitelé těchto dokladů nebudou za výkon činností realizovaný s dokladem, jenž v době nouzového stavu pozbyl plynutím času své platnosti, postihováni.

IV. Postup orgánů státní správy

Po vyhlášení zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 v oblasti prokazování plnění kvalifikačních předpokladů pro účely pracovněprávních vztahů, čímž předpis nabude své účinnosti, bude případně vydána instrukce Ministerstva práce a sociálních věcí pro Státní úřad inspekce práce a v souladu s § 2 zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů, též pro Technickou inspekci České republiky, ve smyslu výše uvedeného stanoviska Ministerstva práce a sociálních věcí, Sekce zaměstnanosti, a v návaznosti na konečné znění *zákona o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 v oblasti prokazování plnění kvalifikačních předpokladů pro účely pracovněprávních vztahů.*

Příloha

Příloha:**Seznam kvalifikačních předpisů**

1. Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů - § 6c odst. 4;
2. Vyhláška č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění vyhlášky č. 98/1982 Sb. - § 5 odst. 2, § 6 odst. 2, § 7 odst. 2, § 8 odst. 3 a § 10 odst. 2;
3. Vyhláška č. 21/1979 Sb., kterou se určují vyhrazená plynová zařízení a stanoví některé podmínky k zajištění jejich bezpečnosti, ve znění pozdějších předpisů - § 5 odst. 2;
4. Vyhláška č. 91/1993 Sb., k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách - § 14 odst. 5;
5. Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách, ve znění pozdějších předpisů - § 22 odst. 1 písm. b);
6. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů - § 44a odst. 6 a § 44b odst. 4;
7. Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů - § 10 odst. 8 a § 10d odst. 2;
8. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů - § 7 odst. 2;
9. Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), ve znění vyhlášky č. 221/2014 Sb. - § 22, § 23 odst. 2 a 3 a § 25 odst. 1;
10. Vyhláška č. 75/2002 Sb., o bezpečnosti provozu elektrických technických zařízení používaných při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění vyhlášky č. 381/2012 Sb. - § 8 odst. 5 a § 9 odst. 3 písm. f);
11. Vyhláška č. 392/2003 Sb., o bezpečnosti provozu technických zařízení a o požadavcích na vyhrazená technická zařízení tlaková, zdvihací a plynová při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů - § 14 odst. 7 a § 19 odst. 5;
12. Zákon č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů - § 10 odst. 3 a § 11 odst. 4;
13. Zákon č. 73/2012 Sb., o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech, ve znění pozdějších předpisů - § 17b odst. 2 písm. g);
14. Zákon č. 263/2016 Sb., atomový zákon, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. - § 32 odst. 8;

15. Vyhláška č. 361/2016 Sb., o zabezpečení jaderného zařízení a jaderného materiálu - § 12 odst. 6, § 15 odst. 3, § 17 odst. 3 a § 23 odst. 5 písm. d);
16. Vyhláška č. 409/2016 Sb., o činnostech zvláště důležitých z hlediska jaderné bezpečnosti a radiační ochrany, zvláštní odborné způsobilosti a přípravě osoby zajišťující radiační ochranu registranta - § 17 odst. 1 a 2, § 18 odst. 4, § 19 a § 20 odst. 2;
17. Vyhláška č. 422/2016 Sb., o radiační ochraně a zabezpečení radionuklidového zdroje - § 50 odst. 5.